

8. Tilastotoimisto

Virat ja palkat. Vuoden alkaessa astui voimaan kaupungin viranhaltijoiden uusi palkkaluokitus. Tämän yhteydessä muutettiin kaksi ylimmän palkkausluokan toimistoapulaisen virkaa toimitussihteerin viroiksi, joiden haltijoiksi kaupunginhallituksen yleisjaosto nimesi toimistoapulaiset M. L. Björklundin ja T. M. Heimmon. Samoin siirrettiin kaksi toimistoapulaisen virkaa alemmasta ryhmästä ylimpään ryhmään, ja näiden virkojen haltijoiksi kaupunginhallituksen yleisjaosto nimesi toimistoapulaiset A. T. Railion ja A.-M. Kortteen.

Koska teollisuuslaitosten tilivirastoon perustettu reikäkorttikeskuksen päällikön virka oli sijoitettu 24. palkkaluokkaan, esitti tilastotoimisto, että toimiston reikäkorttiosaston päällikkönä toimivan aktuaarin virka siirrettäisiin 22:sta 24. palkkaluokkaan, mihin esitykseen kaupunginvaltuusto suostui. Viran haltijaksi kaupunginhallitus nimesi toukuun 1 p:stä alkaen aktuaari O. O. Viitailan.

Toimiston esityksestä päätti kaupunginvaltuusto tammikuun 1 p:stä 1956 alkaen vakinaistaa 20. palkkaluokkaan kuuluvan apulaisaktuaarin viran sekä yhden 10. ja yhden 9. palkkaluokkaan kuuluvan toimistoapulaisen viran. Samoin päätti kaupunginhallitus samasta ajankohdasta alkaen perustaa toimistoon uuden 9. palkkaluokan tilapäisen toimistoapulaisen viran.

Henkilökunta. Tilapäinen apulaisaktuaari U. M. Airola erosi virastaan 31. 10. sekä samoin toimistoapulainen G. E. Ripatti 31. 3. ja toimistoapulainen L. A. Hauhio 15. 3.

Vakinaisiin virkoihin valittiin: 20. palkkaluokan apulaisaktuaarin virkoihin 1. 5. alkaen filosofian kandidaatti S. A. Pekkala sekä 1. 2. 1956 alkaen valtiotieteen kandidaatti F. A. Gustafsson, 10. palkkaluokan toimistoapulaisen virkoihin 1. 5. alkaen toimistoapulainen S. T. I. Ohenoja sekä 1. 1. 1956 alkaen tilapäinen toimistoapulainen A. K. Petramaa ja 9. palkkaluokan toimistoapulaisen virkoihin 16. 4. alkaen neiti H. J. Hyvärinen, 1. 6. alkaen rouva K. T. Norkonmaa sekä 1. 1. 1956 alkaen tilapäinen toimistoapulainen S. K. I. Salmi.

Avoimia virkoja ja viransijaisuuksia hoitivat: 20. palkkaluokan apulaisaktuaarin virkaa vuoden alusta 30. 4. asti filosofian kandidaatti S. A. Pekkala ja 20. palkkaluokan tilapäisen apulaisaktuaarin virkaa 1. 11. lukien vuoden loppuun valtiotieteen ylioppilas P. Puumalainen. Lisäksi järjestettiin eräitä lyhempiäaikaisia sijaisuuksia.

Synnytykslomaa nautti toimistoapulainen T. E. Kupiainen 19. 12. lukien vuoden loppuun.

Virkalomaa sairauden vuoksi nauttivat toimistoapulainen E. M. Järnefelt 17. 10.—16. 11. ja 18. 12. lukien vuoden loppuun, toimistoapulainen S. S. Rainio aikana 18. 11.—15. 12. sekä toimistoapulainen S. T. I. Ohenoja 18. 3.—23. 4., jota paitsi myönnettiin eräitä lyhyempiä sairauslomia.

Virkavapautta ilman palkkaa nautti apulaisaktuaari L. O. Kivekäs vuoden alusta 15. 1. saakka.

Paitsi vakinaisia ja tilapäisiä viranhaltijoita oli toimiston palveluksessa työsuhteen perusteella toimistoapulaisia, siivoojia ja vahtimestarin apulainen.

Edustusmatkat. Toimistopäällikkö K.-E. Forsberg osallistui Tukholman kaupungin tilastokonttorin 50-vuotispäivän johdosta toukokuussa Tukholmassa järjestettyyn juhlatilaisuuteen sekä Verband Deutscher Städtestatistiker ja Die Deutsche Statistische Gesellschaft nimisten järjestöjen syyskuussa Augsburgissa pitämiin tilastopäiviin.

Osanotto komiteatyöhön. Kaupunginhallituksen kutsuttua toimistopäällikön jäseneksi komiteaan, jonka tehtäväksi annettiin selvittää, miten kaupungin pitkäaikaisissa vuokrauksissa vuokrien reaaliarvo voitaisiin pysyttää yhtä suurena koko vuokratukauden, valittiin hänet myöskin komitean sihteeriksi.

Harjoittelumahdollisuuksien järjestäminen. Tilastollisen päätoimiston Tilastollisen neuvottelukunnan toimeksiannosta tekemän tiedustelun johdosta, voisiko toimisto ottaa vastaan tilastotieteen harjoittelijan, ilmoitti toimisto voivansa ottaa vastaan 2 harjoittelijaa 2—3 kuukauden ajaksi erikseen sovittavana ajankohtana. Yksi harjoittelija osallistui sittemmin väestö- ja asuntolaskennan valmistelutehtäviin.

Eronneen viranhaltijan vapauttaminen suorittamasta takaisin opintomatka-avustusta. V. 1954 tilastotoimiston palveluksesta eronneen apulaisaktuaari K. E. Bruunin anottua vapautusta velvollisuudesta palauttaa opintomatkaa varten myönnetty avustus antoi tilastotoimisto anomuksesta puoltavan lausunnon. Sittemmin kaupunginhallitus päätti suostua anomukseen.

Toimistohuoneisto. Toimisto muutti lokakuussa uuteen huoneistoon Runeberginkatu 10:ssä sijaitsevaan Ruotsalaisen kauppakorkeakoulun taloon, missä toimiston pyynnöstä tehtiin eräitä muutostöitä. Uuden huoneiston saaminen ei merkinnyt tilan lisäystä, mutta sen sijaan parempia mahdollituksia käyttää hyväksi koko pinta-alaa. Huomattavana parannuksena on myös pidettävä, että aikaisemmin erillisenä toiminut reikäkorttiosasto muuton ansiosta voitiin siirtää muun toimiston yhteyteen. Koska toimisto toimeenpanemansa asunto- ja väestölaskennan johdosta tarvitsi tilapäistä lisätilaa, jäi reikäkorttiosasto vuoden loppuun entiseen huoneistoonsa.

Uudessa huoneistossa ollut 5/25-johdon puhelinkeskus siirrettiin toimiston käyttöön.

Kaupunginhallituksen luvalla lopetettiin toimiston huoneiston vartioiminen yön aikana.

Muuton johdosta muutettiin *virka-aika* samanlaiseksi kuin kaupungin virastoissa yleensä, klo 8.45—15.45, ruokailutauko puoli tuntia, lauantaisin klo 8.45—13.15.

Julkaisujen myynti, joka aikaisemmin oli ollut vahtimestarien hoidossa, siirrettiin muuton yhteydessä asetuskokoelmatehtävissä olevan toimistoapulaisen A. K. Petramaan hoitoon. Samassa yhteydessä korotettiin myös *käteiskassan* enimmäismäärä 10 000 mk:sta 15 000 mk:aan, josta tarpeellinen osa on käytettävissä julkaisujen myynnin vaihtokassana.

Julkaisutoiminta. Toimintavuoden aikana ilmestyivät seuraavat tilastotoimiston julkaisemat teokset:

Tammikuun	5 p:nä	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 64. 1951. Edellinen osa. IV+256 s.
Maaliskuun	14 »	Helsingin kaupungin tilasto II—III. Ulkomaan kauppa ja merenkulku. 15.1950—52. 30+115+127 s.
Toukokuun	25 »	Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. 27.1955. XV+473 s.
»	25 »	Kommunalkalender för Helsingfors stad. 27.1955. XV+472 s.
Elokuun	9 »	Helsingfors stads statistik VI. Undervisningsväsen. 17.1947/48—1948/49. VII+134+47 s.
»	15 »	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 62. 1949. Jälkimmäinen osa. III+379 s.
Syyskuun	1 »	Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. Statistisk årsbok för Helsingfors stad. 44.1955. XII+371 s. + kartta.
»	15 »	Helsingin kaupungin tilasto VI. Opetuslaitokset. 21. 1952/53. VII+119+38 s.
»	28 »	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 63. 1950. Jälkimmäinen osa. III+408 s.
Lokakuun	7 »	Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 66. 1953. Edellinen osa. III+270 s.
Marraskuun	28 »	Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. 32. 1954. XXV s. + 186 §§.

Julkaisun »Tilastollisia kuukausitietoja Helsingistä» vihkoja ilmestyi 12; yhteinen sivumäärä oli 316 (edellisenä vuonna 288).

»Helsingin kaupungin säädöskokoelma» ja »Författningshandbok för Helsingfors stad» nimisistä irtolehtijärjestelmää noudattaen toimitetuista julkaisuista ilmestyivät osatot V ja VI.

Tämän lisäksi toimitettiin entiseen tapaan eräät eripainokset myöhemmin ilmestyvistä julkaisuista, jota paitsi otettiin eripainoksia eräistä asetuskokoelmassa julkaistuista asetuksista.

Julkaisutoiminta kärsi edelleen kaupungin hankintatoimiston rotaprinttpainossa valitsevasta painatustöiden ruuhkasta. Edellisessä toimintakertomuksessa mainittu toimenpide antaa v:n 1953 kunnalliskertomuksen painattaminen kirjapainon tehtäväksi osoittautui onnistuneeksi, ja mainittua julkaisua ilmestyi sekä kaksi edellistä että kaksi jälkimmäistä osaa.

Ulkomaankauppajulkaisun julkaisemistapa. Jotta ulkomaan kauppaa ja merenkulkua valaiseva tilastojulkaisu saataisiin ajankohtaiseksi, saatiin kaupunginhallituksen lupa julkaista v. 1953 ja 1954 koskevat tiedot samassa niteessä.

Reikäkorttiosaston laajennus. Reikäkorttiosaston tehtävien yhä lisääntyessä saatiin kaupunginhallituksen lupa tilata uusi toisintakone, jonka IBM lupasi toimittaa v. 1956 keväällä.

V:n 1950 väestölaskenta. Edelleen jatkettiin v:n 1950 väestölaskennan aineiston konekäsittelyä. Sekä Tilastollisessa vuosikirjassa että kuukausijulkaisussa julkaistiin valmistuneet uudet yhdistelmät.

V:n 1955 asunto- ja väestölaskenta. Kaupunginvaltuuston myöntämän määrärahan turvin toimitettiin asunto- ja väestölaskenta marraskuun 9 p:n tilanteen mukaan. Valmisteluihin ottivat osaa liikennelaitoksen ja kiinteistöviraston asemakaavaosaston edustajat. Tutkimus suoritettiin pääasiassa postin välityksellä otantatutkimuksena, otantaosuuden vaihdellessa eri kaupunginosissa. Otantakohteet valittiin systemaattisella otannalla henkikirjasta, huoneiston (ja vastaavasti omakotialueella talon) muodostaessa otantayksikön. Tutkimuskohteiden luku oli lähes 18 000, ja laskenta onnistui siinä suhteessa yli odotusten, että ainoastaan vähäisessä määrin oli turvauduttava henkilökohtaisiin käynteihin laskentakohteissa. Aineiston tarkistus jatkui vielä v:n 1956 puolella.

Liikerytyslaskennan aineiston hyväksikäyttö. Yhteistyössä kiinteistöviraston asemakaavaosaston kanssa suunniteltiin Tilastollisen päätoimiston toukokuussa 1953 toimeenpaneman liikerytyslaskennan aineiston hyväksikäyttöä. Tarvittavat tiedot siirrettiin tilastotoimistossa reikäkortteille, ja asemakaavaosaston tarvitsemat yhdistelmät valmistuivat vuoden aikana.

Lastentarhatutkimus. Yhteistyössä lastentarhojen toimiston kanssa pyrittiin selvittämään lastentarhoihin syksyllä 1954 hyväksytyjen ja hylättyjen lasten jakautumat eri kriteerioihin, kuten ikä, kotiolot, sosiaaliset olot jne. nähden. Tutkimus valmistui vuoden lopussa ja julkaistiin v:n 1956 kuukausijulkaisun ensimmäisessä vihossa.

Verotilastot. Tilastollisen päätoimiston ja verotusvalmisteluviraston kanssa jatkettiin neuvotteluja kunnallisverotilaston kytkemisestä valtionverotilastoon ja päästiinkin myönteiseen tulokseen.

Työnvälitystoimiston ammatinvalintaosaston korrelaatiolukujen laskeminen. Työnvälitystoimiston ammatinvalintaosaston ja kaupunginhallituksen järjestelytoimiston edustajien kanssa käytiin neuvotteluja ammatinvalinnan ohjaukseen liittyvien korrelaatiolukujen laskemisen siirtämisestä reikäkortteihin. Lopullista päätöstä asiassa ei tehty kertomusvuoden aikana, mutta todettiin, että ko. toimenpide oli teknillisesti mahdollinen, ja että se verrattuna entiseen käytäntöön tuottaisi huomattavaa säästöä.

Uudisrakennustilaston uudistaminen. Rakennustarkastustoimiston ja sosiaaliministeriön sosiaalisen tutkimustoimiston edustajien kanssa käytyjen keskustelujen jälkeen rakennustilasto uudistettiin ja siirrettiin reikäkortteille. Tällöin avautui mahdollisuuksia saada ko. tilasto yksityiskohtaisemmaksi ja monipuolisemmaksi kuin aikaisemmin. Sosiaaliseen tutkimustoimistoon toimisto välitti sen tarvitsemat yhteenvedot.

Tonttien käyttöä koskevan tilaston uudistaminen. Kiinteistöviraston kaupunkimittaosaston edustajien kanssa tehtiin sopimus tonttien käyttöä koskevan tilaston uudistamisesta siten, että tiedot tilastoitiin reikäkorttikoneilla.

Asunto-olot uusissa huoneistoissa. Jatkona edellisenä vuonna suoritettuun tutkimuk-

seen aravalainoitettujen osakehuoneistojen haltijoista tutkittiin asunto-olot muissakin uusissa huoneistoissa eli aravalainoitetuissa vuokrahuoneistoissa, maanhankintavaroin rakennetuissa huoneistoissa sekä ilman valtion tukea rakennetuissa osake- ja vuokrahuoneistoissa.

Kaupungin rakentamien asuntojen hakijat. Samoin kuin edellisenä vuonna tutkittiin asunnonhakemukset kaupungin rakentamien asuntojen osalta. Tutkimuksessa käsiteltiin erikseen asunnon saaneiden ja hylättyjen hakemukset.

Kaupungin investointien 3-vuotisohjelman liittyvä muistio. Kaupunginhallituksen kehotuksesta laati toimisto ennusteen verotuspohjan sekä kaupungin tulojen ja menojen kehityksestä vuosina 1956—1958.

24. ja 25. kaupunginosien välisen rajan muuttaminen. Toimisto teki kaupunginhallitukselle esityksen, että 24. ja 25. kaupunginosien välinen raja siirrettäisiin eteläisemmäksi siten, että nk. Kisakylä ja Koskelantien varrelle rakennetut muut kivitalot siirrettäisiin 25. kaupunginosaan (Käpylä). Esitys johti myönteiseen tulokseen.

Vaaliluetteloiden valmistamisen rationalisointi. Valtuutettu Modeenin ym:n aloitteesta kaupunginhallitukselle antamassaan lausunnossa tilastotoimisto viittasi väestökirjanpidossa ilmeneviin puutteellisuuksiin todeten, että mikäli yhteistyö valtion ja Helsingin ev.lut. seurakuntien välillä saadaan aikaan, voitaisiin sekä henkikirja että vaaliluettelo painattaa täysin automaattisesti. Kaupunginhallitus päätti sittemmin sisäasiainministeriölle esittää, että asetettaisiin komitea kyseistä asiaa tutkimaan.

Lausuntoja. Edellä mainittujen lisäksi toimisto antoi lausunnon kaupunginosien ja pienempien alueiden nimistä, sosiaalivirastotalokomitean mietinnöstä sekä kalleusluokituskomitean esityksestä toimikunnan asettamiseksi hintatietojen keräämistä varten.

Tietojen ja selvitysten antaminen. Samoin kuin edellisinä vuosina annettiin kaupungin eri virastoille, valtion virastoille ym. sopimuksen mukaisesti säännöllisesti annettavat tiedot ja tilastoyhdistelmät.

Tilapäisesti annettiin tietoja ja selvityksiä mm. seuraavasti: työnvälitystoimiston ammatinvalinnan ohjausosastolle ennusteet nuorten vuosiluokkien suuruudesta v. 1965 ja 1970, liikennelaitokselle tiedot eräiden alueiden asumistiheydestä sekä tiedot väkiluvun kehityksestä nykyisellä esikaupunkialueella v:sta 1926 alkaen, kiinteistöasiain apulaiskaupunginjohtajalle pienhuoneistojen tarvetta koskeva muistio, Tilastolliselle päätoimistolle tietoja virkamiesten palkkatilastoa varten, Taloudelliselle tutkimuskeskukselle selvitys kaupungin teollisuuspolitiikasta, Itävallan tilastolliselle päätoimistolle tietoja kaupungin väkiluvusta, tri Grigg'ille (Kankakee, I11.) tietoja kuolleisuudesta keuhkotuberkuloosiin vuodesta 1882 lähtien sekä tri Brochu'lle (Pariisi) selvitys kaksikielisyydestä Helsingissä.

Kalustonhankinnat. Kertomusvuonna hankittiin 2 kirjoituskonetta ja 1 laskukone sekä kalustoa 889 501 mk:n arvosta.

Uudishankintojen yhteisarvo oli 1 103 663 mk.

Kirjasto lisääntyi 606 niteellä (v. 1954 745). Kirjallisuuden vaihtoa lukuisten kotimaisten ja ulkomaisten virastojen kanssa jatkettiin ja laajennettiin. Toimiston omien julkaisujen ulkomaalaisille vastaanottajille lähetettiin tarkistuskortti, missä pyydettiin ilmoitusta siitä, onko julkaisun lähettäminen edelleen toivottavaa.

Lähetysten lukumäärä oli 8 779 (7 473).

Menot ja tulot. Seuraava taulukko osoittaa tilastotoimistolle myönnettyjen määrärahojen käytön:

Talousarvion momentti	Määräraha talousarvion mukaan	Siirto- ja lisämäärä- rahat	Määrä- rahoja yhteensä	Menot tilien mukaan	Määrärahan säästö (+) tai ylitys (—)
	mk				
Vakinaiset viranhaltijat	17 908 440	2 677 285	20 585 725	20 585 725	—
Tilapäiset viranhaltijat	1 119 000	209 675	1 328 675	1 328 675	—
Viranhaltijain sunnuntai- ja ylityökorvaukset	200 000	—	200 000	192 490	+7 510
Muut palkkamenot	3 706 600	—	3 706 600	3 699 769	+6 831
Vuokra	1 020 985	1 359 690	2 380 675	2 380 675	—
Valaistus	110 000	—	110 000	104 623	+5 377
Siivoaminen	120 000	—	120 000	120 000	—
Painatus ja sidonta, sm.	11 500 000	¹⁾ 1 913 874	13 413 874	11 623 787	²⁾ (+1 790 087)
Tarverahat	2 158 089	—	2 158 089	2 242 909	³⁾ —84 820
Yhteensä	37 843 114	6 160 524	44 003 638	42 278 653	—65 102 +1 790 087

Toimiston tulot myydyistä julkaisuista olivat 139 086 mk.

¹⁾ Siirretty v:lta 1954. — ²⁾ Siirretty v:een 1956. — ³⁾ Kaupunginvaltuuston sallima ylitys.